

vora

mar



CADE - PEGUERA

Abril-maig 1979

primera pàgina

«ceda el paso»

"VORA MAR" es començà a publicar per l'octubre del 1973, per iniciativa d'un grup de joves estudiants de Peguera. De llavors ençà, la nostra revisteta ha hagut de passar moltes vicissituds: els altibaixos i la retirada de la gran majoria dels qui la iniciaren, la manca de col·laboradors, les crítiques amagades i, sobretot, la indiferència de molts de peguerins, etc.

Malgrat tot, "VORA MAR" ha anat sortint al carrer un mes darrere l'altre, amb molt poques excepcions. Consequir aquesta periodicitat per espai de cinc anys i mig, a un lloc com Peguera, on hi ha més afició a les matemàtiques que a la literatura, ha estat una aventura constant. Econòmicament, hem pogut tirar endavant gràcies a algunes subvencions de l'Ajuntament de Calvià i de l'Associació de Veïns i el CADE de Peguera, que han anat cobrint la part grossa de les despeses d'impressió i distribució, sense que els col·laboradors hàgim cobrat ni cinc cèntims, ni tan sols hàgim fet un simple sopar amb càrrec al pressupost. Per aquest caire podem estar ben tranquils de consciència: els comptes estan ben clars i ningú ens podrà tirar mai en cara que els diners se n'hagin anat per les bardisses.

Durant aquest temps, "VORA MAR" ha hagut de superar crisis bastant fortes, no per manca de diners sinó de col·laboració personal, molt més important que l'econòmica. Les hem anat superant així com hem pogut, donant cabuda en aquestes pàgines, ja des del principi, a tota casta d'escrits i opinions, encara que a vegades no hagin caigut bé a certs sectors d'aquells que "ni fan, ni deixen fer", o que tot lo més no tenen altra preocupació vital que la d'omplir-se la butxaca... i els altres que es fotin.

La trajectòria de "VORA MAR" abarca des dels darrers anys de la dictadura franquista fins a la instauració dels Ajuntaments democràtics. Políticament ha estat un procés llarg i insegur, com un pas de la nit a l'alba, durant el qual "VORA MAR", amb visió més profètica que pragmàtica, s'ha esforçat en dir una paraula mentalitzadora. Si ha fet o no els ous en terra, ja són figues d'altre paner.

Actualment ens trobam davant una situació especial. Per una part, és imminent un canvi en la direcció de "VORA MAR", ja que la persona que fins ara ha duit desinteressadament el pes de la revista es trasllada a un altre lloc de Mallorca, on no hi ha dubte que hi trobarà més ambient i tradició cultural, on se li obriran noves possibilitats i personalment hi sortirà guanyant. Per altra part, alguns elements del nou Consistori han donat senyes de tenir una certa preocupació per fomentar la cultura del poble, preocupació que voldríem que no es quedàs només en paraules i projectes, com d'altres vegades ha passat. Una de les coses que es podrien fer és una publicació periòdica d'àmbit municipal; però això sí: que no fos massa "oficiosa" i on hi tenguessin cabuda tota casta d'opinions, siguin del color que siguin.

Amb tot i amb això, no voldríem que aquesta Primera Pàgina semblàs un epitafi del "VORA MAR". Creim que no hi ha ningú imprescindible en aquest món, i que si Peguera vol, podrà seguir mantenint la seva revista. L'Associació de Veïns i el CADE tenen la paraula... i els diners... i les persones...

Pequera

ayer
y
hoy

"EL MILAGRO DE LAS PIEDRAS ... UN PUEBLO QUE NACE" (3)

Decía en el último número de nuestra revista, entre otras cosas, que nuestras gentes, allá por tierras argentinas, dieron a conocer la gran variedad de nuestra cocina mallorquina. En esta ocasión les hablaré de algo tan importante como es la edificación, construcción de viviendas con su infraestructura más necesaria, como es un "aujub" o cisterna, "pou d'aigua potable i pou d'aigües residuals", etc. Bartolomé Vadell, más conocido por nosotros por "En Tomeu Sant", es de toda la vida un maestro consumado en el arte de la edificación, con su experiencia y maestría en cuestión de viviendas; sus trabajos tienen un sello y estilo que han servido de modelo a los que han ido llegando a las ya famosas Caleras de Calamuchita. "En Tomeu", se puede decir que no tan sólo ha sido y es un maestro, sino que en muchos casos lo es todo a la vez: maestro, delineante, aparejador, arquitecto, etc. Y si hablamos sobre la construcción de hornos para la fabricación de la cal, sé que está considerado como el mejor de toda la provincia de Córdoba y a más de doscientos kilómetros a la redonda los hay que solicitan sus servicios. De haber sido un hombre ambicioso, estoy seguro que les podría haber sacado mucho jugo a sus grandes cualidades.

En aquel privilegiado lugar, enclavado en las primeras rampas de las famosas Sierras de Córdoba, cuando ellos se instalaron ahí sólo podían disponer, como agua potable, de la que corría por los ríos y pequeños arroyos; no sabían lo que era un "pou aparedat", una cisterna, un "aujub", etc. "En Tomeu va fer uns quants pous i donaren un gran resultat". Ahora ya son bastantes los que existen en la comarca. Más adelante, los hermanos Colomar Schöpke, Francisca, Juanito y Rigoberto, tuvieron la feliz idea de hacer una cisterna (todos sabemos que en Mallorca no hay ninguna casa de pueblo y de campo que no la tenga), con la finalidad de poder aprovechar el agua de los tejados. Como es de suponer, el resultado fue un éxito, y en la actualidad ya son bastantes las casas que tienen su cisterna, según me dijeron la última vez que tuve la dicha de estar con ellos en Las Caleras.

Quisiera dedicar también unas palabras de elogio a algo que realmente se lo merece. Se trata del Belén viviente que, en plena naturaleza y sobre una extensión de más de dos cuarteradas de terreno medio montañoso, organizan y celebran todos los años los propios moradores de Las Caleras de Calamuchita. Es imposible describirlo con palabras, hay que verlo, palparlo y vivirlo. Es una obra que todos los años arrastra gente de más de cien kilómetros a la redonda. Doña Aurora Funes es alma y directora de tan importante acontecimiento.

Son muchos los hechos más o menos importantes que uno podría ir relatando sobre esa gran obra social y humana. Sin perder de vista el punto de partida, día a día y golpe a golpe, allí nuestros esforzados y abnegado hombres han ido quemando los mejores años de su vida, emprendieron la magna tarea de CONSTRUIR UN PUEBLO.

ELECCIONES DEL 3 DE ABRIL

CONSELL INSULAR DE MALLORCA (Peguera):

UCD	186	PCIB	19
PSOE	116	MCI-OIC	1
PSM	40	CJA	2
CD	6		

AYUNTAMIENTO DE CALVIA:

	PEGUERA	TERMINO	Concejales
UCD	124	1.006	5
PSOE	89	731	3
C.A.L.V.I.A.	86	603	2
Agr. Electores	49	442	2
P C I B	18	258	1
C D	18	51	0

NUEVO AYUNTAMIENTO:

U C D : Antonio Palmer Pou
 P S O E : Carlos Alabern Montis
 C.A.L.V.I.A.: Julio Lozano Fernández
 Agr. Electores: Jaime Moyer Martorell
 P C I B : Juan Oliver Jofre
 P S O E : Antonio Tarabini-Castellani Cabot
 Manuel Barajas Rico
 José Ruiz Gallego
 C.A.L.V.I.A.: Francisco José Font Quetglas
 Catalina Carbonell Morey
 Agr. Electores: Matías Salvá Sansó
 Damián Amengual Mas
 P C I B : Francisco Salvá Pellicer

COMISION PERMANENTE:

Francisco José Font Quetglas (alcalde)
 Antonio Tarabini-Castellani Cabot
 Catalina Carbonell Morey
 Antonio Palmer Pou
 Carlos Alabern Montis

PRESIDENTES COMISIONES:

Hacienda y Presupuestos: Damián Amengual
 Urbanismo y Obras: Antonio Tarabini
 Cultura, Educación y Deportes: Manuel Barajas
 Aguas y Saneamiento: José Ruiz
 Abastos y Fomento: Catalina Carbonell
 Sanidad e Higiene: Francisco Font
 Gobernación: Matías Salvá.

DELEGADOS DE ZONA:

Calviá: Francisco Salvá
 Capdeellá: Catalina Carbonell
 Santa Ponça: Manuel Barajas
 Palma Nova - Magalluf: José Ruiz
 Ca's Català - Illetes: Antonio Palmer
 Peguera: Damián Amengual
 Portals Nous - Costa d'En Blanes: Matías Salvá.

PRESENT I FUTUR DELS PREMIS CALVIÀ

Recentment es celebrà a la Casa de la Vila de Calvià una reunió de les "forces vives" del terme per a tractar dels Premis Calvià. El President de l'Associació de Veïns de Peguera presentà els següents punts de reflexió, elaborats per un equip relacionat amb "VORA MAR":

Durant aquests anys passats, es Premis Calvià s'han distingit per un excessiu triumfalisme: s'han gastat molts de dobbés en premis i sopars de gala; tot pareixia pensat per donar sa impressió de que s'Ajuntament de Calvià té molts de duros.

Mentrestant, no s'ha tengut en compte sa participació i promoció cultural d'es poble, de sa gent que habita i treballa dins es terme. Han faltat actes realment populars. S'entrega de Premis, per exemple, s'hauria pogut fer enmig de sa plaça o a un lloc assequible a tothom, en lloc de fer-se a un hotel de 5 estrelles.

També mos hauríem de preguntar si es premis "promocionals" han complit sa seva finalitat: si han tengut una autèntica repercussió de cara a s'exterior, o si tot aquest material ha quedat arraconat i no se li ha tret es suc que se'n podia treure.

SUGGERÈNCIES DE CARA AN ES FUTUR:

PINTURA: Es necessari habilitar un local per exposar ses obres premiades, ja que es quadros no són per estar arraconats, sinó a la vista d'es públic. Amb so material que se té, se podria començar a formar una sala d'Art Modern, com a primera passa per un futur Museu Municipal molt més ample, i que podria abarcar distintes seccions: Història, Arqueologia, Etnografia, etc.

FOTOGRAFIA I CINEMA: Es material recollit i arxivat durant es darrers anys ja és suficient per promocionar es terme. En general, es temes se van repetint d'un any a s'altre.

Propostes: O bé suprimir sa fotografia, o bé deixar es tema lliure, o bé posar com a tema tot lo relacionat amb Mallorca: història, art, costums, paisatge, etc., tenint en compte que es Premis Calvià se convoquen per commemorar una fita important de sa nostra història, com és es desembarc del Rei En Jaume I a ses costes d'es nostre terme.

PERIODISME: Sa participació ha estat més bé pobra, ja que la majoria d'articles presentats s'han limitat a dir quatre vulgaritats tretes de qualsevol enciclopèdia. Es treballs més interessants han estat es publicats damunt "VORA MAR", de Peguera, única publicació periòdica d'es terme. Aquests treballs, que per mèrits indiscutibles han estat premiats, han aportat qualque cosa nova de cara a un millor coneixement d'es terme de Calvià, amb dades de primera mà extretes d'ets arxius municipals.

Propostes: a) Seria convenient que s'Ajuntament se fes càrrec de reunir i editar en un petit volum es treballs premiats durant aquests darrers anys.

b) Promoure sa institució d'uns premis de creació literària (poesia, narrativa, etc., com també un Premi d'Investigació sobre distints aspectes històrics, sociològics, arqueològics, etc., d'es terme de Calvià, que podrien servir de base per sa confecció i edició d'una HISTORIA DE CALVIA, com han fet molts d'altres pobles amb manco possibilitats econòmiques, com són Andratx, Felanitx, Llucmajor, Manacor, Pollença, Sant Llorenç des Cardassar, etc. "VORA MAR", a través d'es cronicó titulat "Calvià i la comarca de Ponent", d'En Ramon Rosselló, i altres col.laboracions, ha aportat molt de material aprofitable.

Seguint amb sos Premis Calvià, convendria tenir en compte s'oportunitat d'instiruir uns premis especials per artistes i aficionats locals o residents dins es terme, ja que fins ara (sobretot en Pintura, Fotografia i Cinema) la majoria de premis han estat acaparats per gent de fora, i s'ha tancat sa porta a possibles valors locals, que han mirat aquests premis com una cosa inassequible i reservada només a professionals.

Per altra part, queda massa poc temps per confeccionar unes noves BASES de cara an es Premis d'enguany, si aquests s'han de concedir per ses Festes d'es Desembarc. Per tant, tal vegada seria més convenient deixar-ho per l'any que ve, a fi de fer una reestructuració amb més calma i donar temps an es futurs participants per preparar ses seves obres.

ALTRES SUGGERENCIES:

-- Més que pensar en uns Premis que es concedeixen una vegada cada any, convendria impulsar una promoció cultural continuada de cara a sa gent d'es terme, sobretot de cara an ets infants i a sa joventut. Ses possibilitats són moltes: conferències, obres de teatre, concerts i vetlades musicals, visites an es monuments arqueològics d'es terme, classes i exhibicions de balls folklòrics, classes d'història i llengo de Mallorca, etc.

-- En col.laboració amb ses escoles i amb sos pares, promoure diverses activitats de cara an ets infants: concursos de dibuix, de redacció, visites culturals, etc.

-- Per últim, és denigrant sa manera com se troba s'Arxiu Municipal. Es urgent ordenar-lo i nomenar un responsable, a fi que pugui estar obert an ets investigadors i no se perdi cap document. Sa història batega dins ets arxius, i per valorar es present i planificar es futur necessitam conèixer i respectar es passat. Si se perd tot aquest tresor documental, ses generacions futures mos ne demanaran compte.

Bri de polsim

Soroll incessant i sensació cridanera dels ocells del pi solitari, matutins i vermellorsos pel sol ixent, estilitzador dels contorns de les seques pinyes. El lladruc llunyà del ca que no surt mai del seu pati, una mica verdor una mica rajola. I la barqueta en trant dins la mar tacada de pau, rem a rem, minut a minut, els seus dos passatgers s'endinsen cap al dia de l'horitzó, fugitius dels re nous que omplen els darrers buits.

La mòpia, monstre de tres caps, cosí de la rata-pinyada, animal d'arbre nocturn, pixador de poals d'aigua a qualsevol moment; sempre caçat, i mai agafat. Bitxo sopador de cervellets tendres suficientment rebossats i empastissats de brossat fresc, a cavall entre la realitat i la ficció; misteri de nin, rialla de jove, record de vell. A la nit negra, ella --l'enfosquida-- té l'ombra dels set colors de l'arc de Sant Martí, ens mira sense veure-la, però hi és, no hi ha dubte possible.

Els tons vermellorsos i suaument blaus del sol que té la mar per mirall, em tornen a la petita barca: ara un punt, quasi bé un bri de polsim, surt de la badia cap a l'amagatall. Dins ella l'altra passatgera, la bubota entabanada, menys irreal més llençol brut de qualsevol color, més fantasmal no tan monstre de negror, enemic irreconciliable de la llum. Ella, l'amiga dels astres, l'arcaica i tradicional hereva d'esquelets enterrats lluny, bocí d'història amagada rera els murs immensos del pecat i la veritat, sense la impetuosa presència de l'esser --del qual ets sols imatge reflexada--. Ets la incompresa dels humans, però ja quants no ens ha emblanquit el rostre encalçar bubotes pasturadores mai aglapides, vistes a ram pellades, fugint per les cases o entre les ombres dels camps una nit de lluna llunyana?

I els ocells ja no endolceixen la matutina matinada on al darrer estel li ha fuit el teló penombrós que li permet existir, i les ones deixen de ser solament remor per a convertir-se en espaiades i mogudes muntanyes gens paral·leles.



Aleshores l'infant demana a la mare en un dia encapotat: "Mostra'm el fred, el vull veure!" I la mare rera el dubte li contesta: "No facis preguntes beneïtes, el fred no es veu!" I la lògica del nin tremola: "¿Idò per què parles d'ell, mamà?" I ella, tota tendresa, mostra el seu braç de pell de gallina al filllet de l'ànima, dient a cau d'orella i senyalant els petits porus d'on surten els pèls: "Això és el fred, Jaumet".

La mare ha salvat la resposta. Sí, un reflexe de fred, com les fulles remenades dels arbres són vent, i vosaltres, varietats nocturnes, també sou dues imatges reflexes d'un món enclaustrat i salvatge, món de negror, suplici de claror.

Vora l'aigua, a les pedres, d'esquena a la mar hi ha un home amb un corn a l'orella per escoltar tots els murmuris marins, els petits cants de les brises...



PRIMEROS PASOS DE UN AYUNTAMIENTO DEMOCRATICO

Una vez transcurridos 40 días desde la constitución del Ayuntamiento según la voluntad de los electores en las pasadas elecciones municipales, comienzan a perfilarse las actuaciones de la coalición progresista compuesta por concejales socialistas, comunista e independientes, que reflejan la mayoría de los votos populares.

Esta particular cuarentena se caracteriza a grandes rasgos por una tremenda inquietud que se concreta en dos vertientes: de un lado, el esfuerzo aplicado por los concejales citados en la tarea de ponerse al día sobre la si-

tuación en que años de Ayuntamientos designados a dedo han dejado la vida colectiva del término de Calviá; de otro lado, la inquietud por, una vez conocido "el paño de triste herencia", intentar hacer con este tejido apolillado ni más ni menos que enterrarlo y abrir a la participación popular la posibilidad de entre todos y sin privilegios construir un telar municipal democrático capaz de tejer durante los próximos cuatro años un entramado transparente que permita sencillamente dotar a todos los ciudadanos de los medios necesarios para desarrollar una convivencia equilibrada y justa.

Grandes temas aguardan, como por ejemplo la revisión del Plan General de Ordenación del Término; como por ejemplo la elaboración de los Presupuestos Municipales; como la recaudación de la gran cantidad de millones que se adeudan al Ayuntamiento; como la clarificación del sistema de suministro de aguas y recogida de basuras; como la necesidad urgente de poner límite a la destrucción ecológica que amenaza seriamente a la principal industria del término, o sea el turismo; en fin, una adecuada dinamización cultural que posibilite como mínimo una plaza escolar gratuita y de calidad a cada niño. Tantas necesidades, tantas urgencias, tantos intereses discordantes...

En este inmenso camino a recorrer, queremos entrever algunos pasos esperanzadores: así podemos leer en la prensa diaria los contac-

tos con el Ayuntamiento de Ciutat de Mallorca tendentes a racionalizar la recogida y destrucción de basuras mediante la colaboración entre los dos Concejos, lo cual permitiría acabar de una vez con la vergüenza del "Volcán". Observamos cómo los ingresos por concesión de playas rendirán a las arcas municipales unos moderados beneficios que a todos han de favorecer y no perjudicarán a nadie. Constatamos con interés el esfuerzo de la Concejalía de Cultura por solucionar el grave problema de las Guarderías (otra herencia del pasado), abriendo siempre caminos de participación a los padres de los niños, pidiendo la opinión de las mismas trabajadoras, ofreciéndose siempre a la colaboración popular; veamos con alegría el anunciado inicio de obras para construcción de 8 unidades de E.G.B. en Palma Nova, cosa ya aprobada en un Pleno Municipal. Acojamos seriamente la propuesta de iniciar una promoción turística del término que pueda en un futuro paliar el riesgo que la estacionalidad comporta para los trabajadores y clase media-baja, ofreciendo alternativas al colonial dominio que sobre el tema ejercen las multinacionales turísticas, que encarnan intereses totalmente ajenos a LES ILLES. Celebremos el acuerdo de un Pleno Municipal, a instancias del grupo socialista, encaminado a urgir del Gobierno Central una rápida y adecuada concreción de la Autonomía para LES ILLES. Señalemos, en fin, el hecho de que en 40 días han tenido lugar no menos de tres Plenos, prueba evidente de los desvelos del nuevo Ayuntamiento por trabajar junto a los ciudadanos en beneficio del término. No olvidemos que algún Ayuntamiento cercano y de mayoría política diferente propone ni más ni menos que... un Pleno cada tres meses!

Naturalmente, estos primeros pasos no tienen sentido si las distintas formaciones políticas y ciudadanas no somos capaces de provocar en torno a ellos siquiera un poco de interés. La Agrupación Socialista del término de Calviá del Partido Socialista Obrero Español tiene su razón de ser más inmediata en propiciar este empeño de participación ciudadana en los asuntos municipales. Estamos abiertos a la colaboración de todas las asociaciones democráticas (Asociaciones de Vecinos, Partidos, Sindicatos...) existentes en el pueblo. Nuestro objetivo no es otro que el de ser fieles continuadores de aquellos socialistas de Calviá que hace 50 años y en circunstancias históricas diferentes pero con igual espíritu procuraron hacer prevalecer los intereses generales del pueblo sobre los intereses caciquiles que aún subsisten y son por todos conocidos. Ningún afán exclusivista o protagonista nos guía; nuestra ilusión estriba en sacrificar fructíferamente las horas libres que nuestros trabajos asalariados nos dejan para luchar junto a todos los calvianenses de nacimiento o adopción en mejorar la vida, y, mejorándola, cambiarla en este querido y, a me

nudo, incomprendido pueblo. Carecemos de locales, de dirección postal: sólo tenemos nuestras manos y nuestras inteligencias abiertas para trabajar en pos de la igualdad y la comunicación entre los ciudadanos de Calviá. Tal es nuestro interés.

Nos atrevemos a adjuntar al presente artículo el programa de intenciones de actuación municipal socialista durante los primeros 100 días de la nueva actividad municipal. Entendemos que una publicación como "Vora Mar" merece esta atención y muchas más, porque a pesar de sus limitaciones siempre ha tratado honestamente de servir de vehículo comunicativo entre los ciudadanos. Esa comunicación y comprensión de las que tan necesitados andamos en medio de las dificultades por las que atraviesa la convivencia en nuestras queridas ILLES, en nuestro atormentado país!

Con un afectuoso saludo,

Pedro Calvo (DNI nº 50.667.119)

(Secretario de la Agrupación Socialista de Calviá -PSOE)

IX Trobada de

El dimarts dia 12 de juny es celebrà a Inca una nova Trobada de representants de les revistes que constituïm la Premsa Forana de Mallorca. Hi acudiren el "Felanitz", "Sóller", "Manacor", "Flor de Card" de Sant Llorenç des Cardassar, "VORA MAR" i el "Dijous" d'Inca, amfitrió de l'acte. Per primer cop assistiren "Círculo de Estudios" d'Alaró, revista que apareix des de fa prop de cinc anys, i també un membre d'una revista pollencina que està en elaboració i segurament s'anomenarà "El Gall".

Es discutí de nou l'assumpte dels Estatuts per a constituir l'Associació de Premsa Forana de Mallorca. I després d'un canvi d'impressions entre les diverses persones es passà a debatre la celebració d'una diada pel proper dia 15 de juliol a Lluc, organitzada per la Premsa Forana, per a commemorar els 200 anys de l'aparició de la premsa escrita a la nostra Illa.

Premsa Forana

Conversa amb Miquel Angel Riera

Atravessant mig centenar de quilòmetres de Pla, som arribats a Manacor, segona vila de l'illa. Allà, a ca seva, ens trobam l'afable Miquel Angel, no el poeta ni el novel·lista, sinó l'home de profunda sensibilitat. La conversa és més bé contertúlia d'amics, a la sala empaperada de llibres ordenadament col·locats; a la taula unes copetes d'anís dolç ens humitetgen els llavis i les hores passen ràpides, amb els renous dels grans nots que al bassiot del jardí posen música de fons. Les ombres ja guanyen a la claror i sopam a l'únic lloc en la història de l'illa on un desembarc bèl·lic per a conquerir-la fracassà. Ja és prop de mitjanit i ens cal retornar als nostres caus de Ciutat, satisfets d'haver descobert un nou amic al Llevant mallorquí. Enmig de la fosca d'una nit sense lluna i amb una forta estreta de mans a l'amic, enllestim el camí.

-- ¿Qui és En Miquel Angel Riera?

-- Crec que la quasi totalitat de les persones conscients ho són, sobretot, de no tenir una idea massa clara entorn a la seva pròpia identitat. També a mi em passa i, a dies, en grau superlatiu. Parafrasetjant allò de "sols sé que no sé res", podria dir, de mi, que l'única cosa que tenc clara és la de ser un grapat de contradiccions: de ser una persona alegre i, alhora, profundament trista, d'anar empès per un optimisme contagiós i al mateix temps per un pessimisme que no ho és genysmenys, i així. De cada dia som més escèptic, en el sentit etimològic de la paraula, sobretot quant a mi mateix. Una cosa que sí perdura, amb una rara estabilitat, és la passió pel joc prodigiós de la paraula escrita. I encara així, dins aquesta estabilitat, hi podríem perfectament detectar l'element en cert sentit contradictori que representa el distint nivell d'entusiasme amb què la visc: a dies --quasi bé tots-- la creació literària em sembla la cosa més fascinant que pot fer un ser humà; d'altres --verament pocs-- la més perfectament inútil.

-- ¿Dades d'identitat?

-- Tampoc estan massa clares, tot i haver-hi documents on es pretén fixar tot això del nom, la naturalesa i les dates de naixença. I és que hi ha dies que no és ni remotament veritat que jo vaig néixer a Manacor l'any trenta. Tampoc ho és que tenguí la llicenciatura de dret. Tot depèn del moment: n'hi ha, com ara, que em sent,

que som, un adolescent gloriosament analfabet.

-- *¿Pots resumir la teva creació literària?*

-- La meva creació literària és, per ella mateixa, un resum. Una de les voluntats que tenc prou clares, és la de no arribar a es criure massa llibres. Procur fer-ne pocs i ben premuts. Ara bé, si el que es tracta és d'"inventariar" els que he publicat o estan a punt de ser-ho, us diré que, en poesia, me declar autor de "*Poemes a Nai*", "*Biografia*", "*Paràbola i clam de la cosa humana*", "*La belle sa de l'home*" i "*Llibre de benaventurances*", aquests dos darrers ara mateix inèdits. En prosa, m'hi declar de "*Fuita i martiri de Sant Andreu Milà*", "*Morir quan cal*", "*L'endemà de mai*" i "*La rara anatomia dels centaures*". Potser, ja, massa llibres.

-- *¿Tens alguna obra en preparació?*

-- Estic investigant, sense presses, molt xano-xano, una novel·la que crec que hi ha darrera "*L'endemà de mai*". Crec que hi és, tota vegada que la veig cada dia més clara. Potser serà, si Déu no hi posa remei, el llibre que em posaré a escriure quan m'espassin les poques ganes de fer-ho que ara mateix sent.

-- *¿Què desitjares reflectir a les teves novel·les?*

-- Si els meus llibres reflecteixen coses, com sospit i esper, no és perquè jo m'ho hagi proposat. En tot cas serà, si així és, perquè són un cos viu, un perllongament més de la vida, dins una àrea, cal precisar, on s'hi mou aquesta bèstia adorable que és el ser humà. Jo no pretenc, mai, predicar tot dient si l'home és així i hauria de ser així deçà. Me limit a parlar, de la forma més clara i convincent possible, d'una parcela de vida on hi ha uns homes que són d'una determinada manera. Els lligams, els reflectiments, les conseqüències, totes i una a una a càrrec del lector.

-- *¿Quin sentit té per a tu la catalanitat de l'escriptor i--
llenç?*

-- Molt senzill: la de no tenir-ne cap altra, és a dir, la de considerar que no té dimensió qualsevol actitud que, quant a la llengua --tota vegada que entenc que la vostra pregunta té aquest sentit--, sigui distinta a la de tenir plena consciència de la nostra catalanitat. Ara bé, part damunt tot hi ha la llibertat de l'home i jo respect la de tothom, fins i tot la d'equivocar-se, sigui per poca intel·ligència, per ressentiment o per manca d'una elemental cultura.

-- *¿Duus alguna mena de vida social, culturalment parlant?*

-- No, no, en absolut, Déu me n'alliberi! Tenc, això sí, molts i bons amics entre els qui es dediquen a la creació literària, però quan ens veim procuram sempre parlar de qualsevol cosa excepte del nostre mester.

-- *¿Quin paper hi juga "Nai" a la teva obra poètica?*

-- Nai és la persona que estim i, alhora, la meva silenciosa col·loquiant a l'hora de construir el poema. D'una i altra vessant crec que es pot deduir clarament que sense Nai jo probablement no existiria.

-- *Per acabar, ¿com veus el panorama de la literatura actual a Mallorca?*

-- Crec que el moment actual es podria qualificar d'inventari i d'expectativa: inventari i ordenació i classificació de materials d'entre tot quant s'ha fet dins aquests darrers quinze anys de formidable ressorgiment del conreu de les lletres; d'expectativa, perquè me sembla detectar un cert aire de cansament després d'aquella espectacular investida inicial. En qualsevol cas, crec que el moment és atractiu i ha de donar un bon joc. Serà un èxit formidable, que crec que està obtenint-se, si de tota la nostra producció d'aquesta quinzena se'n salven quatre o cinc llibres que dins cent anys siguin absolutament llegibles i vigents. Es la qualitat i no la quantitat la que, de manera definitiva, hem d'obtenir amb l'esforç que entre tots estam fent. Per això crec que és imprescindible donar set voltes a cada paraula, a l'hora d'anar a escriure-la, ben conscients que just amb aquesta disciplina podem aproximar-nos a me rèixer la salvació de la nostra obra i, amb ella, la del país, literàriament parlant.

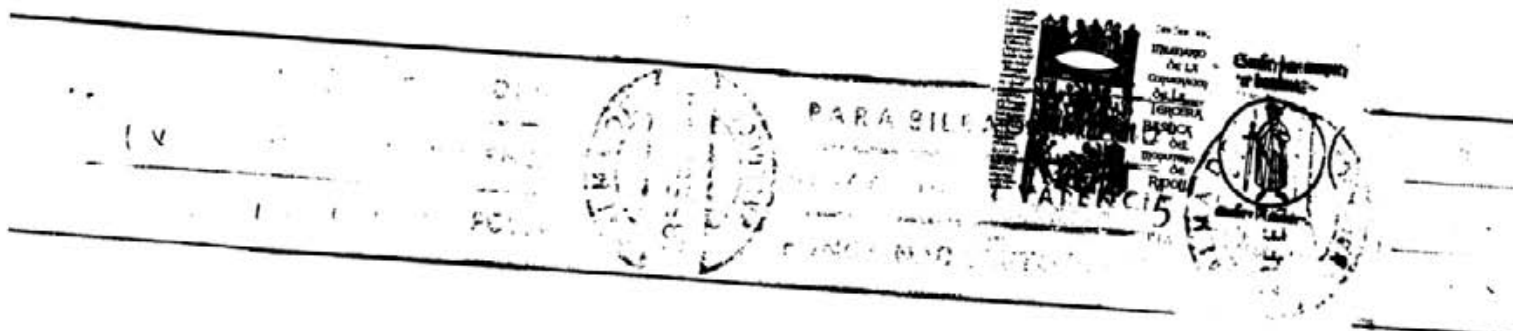
-- *Fins sempre, Miquel Angel!*

JOSEP NOGUEROL

TONI NADAL

Esmicolada pedra i dimitida,
més fusa avui que el goig que arrecerava,
ara despulla el lloc que entotsolà
per fer-me donar gràcies a la vida
tot astorat davant l'amor naixent...

(*Miquel Angel Riera: BIOGRAFIA, fragment del poema III.*)



Soy una de esas personas que creía que la cultura, la democracia, la verdadera libertad era algo distinto. Por eso quiero pedir a toda la gente de Peguera que no consintamos que ninguna ideología política destruya nuestra convivencia y el respeto mutuo que siempre nos hemos tenido los unos a los otros desde que se formó ese lugar llamado Peguera, donde cada uno ha hecho y pensado lo que le ha dado la gana, sin que nadie se sintiera por ello ofendido.

No tuve nunca ningún privilegio que los demás no tuvieran; he deseado de todo corazón un mundo más justo, más humano; he sido parte de esa gente que deseaba partidos donde cada uno pudiera expresar sus ideas, pero sin convertirlos en enfrentamientos, donde cada cual pudiera elegir las personas que más confianza nos inspiraran.

Y porque tengo fe en Peguera y en sus habitantes, es por eso que os pido que no perdamos nunca el sentido común, que nos sigamos respetando y, en lo que podamos, amándonos. Cada uno con nuestro esfuerzo personal podemos construir un mundo mejor y (aunque parezca demagogia) si conseguimos que Peguera lo sea, el mundo lo será.

Vamos hacia el año 2000. Ruego que lleguemos a él sin odios y creo que en nuestras manos está. Por eso he escrito ese artículo, para contribuir a ello. Aceptémonos como somos, que nadie quiera humillar ni imponerse sobre nadie, ya que si queremos que nos respeten tenemos que respetar. Sembremos comprensión, tolerancia y amor y recogeremos el fruto de la paz.

A. G.

El lector
opinen ...

EL PROCÉS PREAUTONÒMIC BALEAR

Com és conegut, la concessió d'un règim preautonòmic per a les Illes culminà amb la publicació el 3 de juny de 1978 en el B. O. E. d'un Decret-Llei que el regulava. Enrera quedava un any de reunions i pactes, de discussions i acords; llavors, precisament, s'iniciava un altre dur camí de treballs entorn al traspàs de serveis de l'Estat a l'òrgan preautonòmic, al Consell General Interinsular. En el pròleg del llibre "Regímenes preautonómicos y disposiciones complementarias", el llavors ministre per a les Regions, Clavero Arévalo, escrigué, referint-se a la concessió de les preautonomies: *"Esperar a la Constitución parecía lo ideal, pero la política, especialmente en los momentos de transición, no es pura racionalidad y de haberse tomado dicha decisión se hubiera puesto en peligro el camino hacia la democracia. (...) Por todo ello se acudió a la fórmula del consenso a través del Decreto-ley que paradójicamente no eliminaba a los parlamentarios, dado que el régimen preautonómico en todos los casos ha merecido el consenso de los parlamentarios de la región correspondiente"*.

Després de la redacció de tres documents distints, a la fi el definitiu pogué veure la llum. Es tractava d'un text pactat, quelcom que deixava a l'aire molts dels dissenys que havien inspirat les primeres redaccions. Es va cedir en aspectes tan importants com el reconeixement explícit de la llengua pròpia, però el text fou una realitat que pressuposava un avenir tal volta més esperançador. Després, arribarien la constitució provisional del Consell i les negociacions en matèria de transferències a l'òrgan esmentat. El que sí estava clar és que la preautonomia sols havia d'esser un pas en el discórrer de les Illes cap a la seva autonomia, tot i que fos un pas coixejant i a vegades desesperat.

Amb la desaparició de la dictadura, la concepció monolítica de l'Estat que aquella promovia i assegurava, pogué esser desterrada per a donar pas d'aquesta forma a una nova concepció fonamentada en les autonomies regionals. Va esser desterrada, o, més aviat, ho està essent a poc a poc, per la innegable necessitat de que així ocorregués i per l'interés, alhora, que la burgesia centralista ha tengut en acceptar tals plantejaments amb la mirada posada en un control afectiu sobre una cosa que sols ella mateixa podria enllestir en aquest moment. Es tractava, però, i en això radicà tot l'entestament de les forces nacionalistes, d'aconseguir qualque cosa més que la configuració d'un Estat simplement descentralitzat. Calia una autonomia també política, i no sols administrativa, que permetés als di-

ferents territoris autònoms la possibilitat d'autogovernar-se dins dels límits que, en un futur, hauria de preveure la Constitució. La política governamental, doncs, se centrava abans de res en l'assoliment d'un règim descentralitzador fàcilment adonador que no hagués estat imposat ni limitat des d'un primer moment a través de Decrets -Llei no consensuats.

Així doncs, i mentrestant l'esmentada Llei era discutida a les Corts, anirien establint-se els anomenats règims transitoris o preautonòmics, l'únic paper dels quals anava a esser el de primer esglai en un procés que, en principi i fins a la promulgació de cadascun dels Estatuts d'Autonomia, se preveia com a simple descentralització. Com afirmà el ministre Clavero, en els règims preautonòmics "no hi ha transferències de poders normatius sinó exclusivament de facultats de gestió" i en moltes ocasions aquestes (i ens remetem ja al cas de les Illes) no pogueren esser les que en principi s'havien exigut.

Una vegada promulgada la Constitució, en la que s'estableixen els límits dins del que deuran moure's els futurs Estatuts, la tasca principal del Consell General Interinsular, òrgan representant de l'ens preautonòmic balear, és la d'aplegar el màxim d'aqueixes facultats de gestió, sempre, és clar, dins el marc establert. Amb les passades eleccions a Consells, que se celebraren junt a les municipals, pot dir-se que l'ens preautonòmic es troba en condicions de negociar i redactar un Estatut d'Autonomia, un Estatut que se veu encara llunyà; l'etapa preautonòmica ha de concloure prest si se desitja arribar a resultats satisfactoris.

ANTONI NADAL

XAVIER BERARD

PARRÒQUIA: CANVI DE RECTOR

Després de quasi dotze anys de fer-se càrrec de la parròquia de Peguera, mossèn Pere Orpí Ferrer ha estat nomenat rector de la parròquia de Son Macià (Manacor).

Ha estat nomenat per a substituir-lo mossèn Albert Casasnovas Soberats, que darrerament ha exercit el seu ministeri a la parròquia de Sant Josep Obrer, de Ciutat. Benvingut.

Garbellejant les roegadores
m'endins a l'univers poruc
d'orelles esglaiades de fàstic
on la pols és mirall de tenebra.

La cuca de llum m'enlluerna,
la relliscada és l'esclafit
i a l'asfalt la somereta del bonjesús,
litografia alquitranada, es declarà culpable
del nostre menjar vidres en dijuni.

DE

Assaborint les llums de discothèque,
pur reflex de cap de calb,
m'enfons en les endarrerides bellumes
del cel encapotat pel maig primerenc,
on flor de cactus dansa amb el vent
i a l'aguait un molí es belluga
horabaixajant el renou dels automòbils,
caramull de ferros enllaçats més petroli.

A l'horitzó, l'home de metall forjat
ven el ventall a bon preu
per subvencionar la vaga dels siderúrgics.

La nina, embadalida, es pentina
i jo, ensopit pel verd terrós,
mir la seva galta de fresa
on taca de moc sembla esperma,
i l'esguard desdibuixat per l'huracà
xiula un "*não tenho lagrimas
mai eu quero llorar*"
i no puc fer-ho em manca suc a les venes
i a mon cor d'or.

MAIG

Compixant les pedres del far
 amb el somriure de mig sol
 i el nas vermell per fletxa de llum,
 el bidó del "parapluie"
 té l'àncora fixa i els peus en remull.

El "footing" em muscula
 i ella bada badallant
 mentres el sol cuiner ja neda
 i els seus animals rostits
 menjaran el plàncton del viure.

El matí enlluerna la matutina matinada
 vinclat el canyís pel pes del bitxet
 orfe d'esbart encalçant l'ocella.

La concordància dels participis
 desdibuixen un somriure malaltís
 enrevoltant els seus cabells acaragolats.

I el dansarí de l'aire
 s'amaga baix d'una teulada
 per mantenir el seu futur de ploma.

I el petit fanal d'argent,
 cap d'esotèric viatger,
 guaita rera el mur
 una mar que ja no hi és
 sols el racó del "petit bató"
 vora un esquelètic molf malparit;
 és el moment dels ulls dilluners
 quan el sultà diürn destrossa les pipelles
 i aleshores el going
 et transporta.

CLASSES SOCIALS I LLENGUATGE

EL COSTUMISME.

DE MOSSÓ A CAVALLER

Hi ha dues maneres de fer costumisme: l'habitual, benèvola, idíl·lica i nostàlgica; la més rara, però no insòlita, de la sàtira, dura, malentranyada, que, sigui com sigui, donarà suport i fins i tot vida a la novel·la del realisme. Si l'odi del poble mallorquí contra la família del ministre Soler ens arriba avui a través d'una literatura que podríem qualificar de sàtira socio-política, la desfermada a l'entorn del matrimoni del pubil de ca N'Olesa amb dona Ignàsia Rosselló, la podem encaixar dins la sàtira costumista: l'afer podia donar tema per un sainet o, si voleu, per una comèdia tan vitenca com la famosa del *Burgès gentilhome* que va compondre Molière. Perquè les acusacions que fan de "poll entrat en costura" al notari Rosselló i als seus són ben clares i notables. Vetaquí la primera adreçada contra el canonge i inquisidor don Marc Ignasi Rosselló:

*Don Marc diu que és cavaller
i vol veure si ho és gaire,
que per son pare és paraire,
empeltat de taverner,
i per sa mare corder
dels més pobres que hi havia:
això és sa seva hidalguia,
i per millorar de sangs,
tot lo gonyat en cent anys
heu ha perdut en un dia.*

I més envant, rebla el clau denunciant l'error de voler passar d'un estament a l'altre: del de la mossoneria al dels cavallers:

*La casa de Rossellons,
amb so robo de n'Aulesa,
pensant augmentar noblesa
ha perdut sa de mossons;
li han tret tots es racons
amb una granera nova,
pues no falta qui li troba
paraires i taverners,
venedors i corders:
tot gent miserable i pobra.*

(Nota: J. M. Bover, a les seves Miscel·lànies, escriu aquests dos versos darrers tal com jo else don; però és ben clar que al penúltim li manca una síl·laba per esser correcte, i és provat que l'autor anònim de les dècimes sabia escandir els versos; per la qüestió de rima, és ben probable que el vers últim hagi d'esser "proba" i no "pobra": és a dir amb la metàtesi dialectal pròpia d'un parlar ciutadà de baix nivell social.)

Més endavant, hi ha una al·lusió al famós Ferrer Rosselló, que molts d'aquesta família tenen per cap d'estirp. Diu:

*Diu que és dels agraciats
descendent de don Ferrari,
¿i son avi arbitrari?,
qui acompanyava es penjats.
Los empleos tan honrats
derogan molta vilesa;
¿això és tenir noblesa?*

*I per això és que s'avana,
que n'Ignàsia, sa germana,
bé se pot casar amb n'Aulesa.*

Al marge d'aquesta dècima hi ha una nota que diu: "Don Ferrarío Rosselló consejero del rey don Jaime, a quien acompañó en la conquista. Todos los Rossellones lo reconocen por patriarca putativo". Supòs que la nota és d'en Bover, el qual era Rosselló de segon llinatge. Sobre aquest il·lustre ascendent, vegeu el fullet de Ramon Rosselló i Vaquer, *Origen de les famílies Rosselló a Felanitx i Santanyí*, editorial "Ramón Llull", Felanitx 1970. Caldrà comentar una mica aquestes pretensions rossellonenques de descendir d'un avantpassat il·lustre d'en temps de la Conquesta de Mallorca.

(Altra nota: dir que l'avi del notari Rosselló era "arbitrari" no sé què vol dir ni a quin càrrec es refereix; el reforçament del vers següent "que acompanyava els penjats" s'explica, perquè en altres versos de sátira ens ha dit que era carceller. Quant al "derogan" del vers sisè, crec que ha d'esser "denoten", i qui sigui, recitador, segurament, o copista, es deu haver fet un embull amb els dos cultismes, que sonen per l'estil.)

L'ESNOBISME DELS MALLORQUINS

Provisòriament --o pel bon servei, almenys, d'aquestes divagacions-- entendrem per snob --i anostrarem el barbarisme-- aquella persona que, sense esser-ho, vol passar per noble. Això no és exclusiu de Mallorca, sinó debilitat ben estesa, que ha produït sovint ben gustosa literatura. L'esnobisme pot esser un idealisme i no tenir més raó que la pura poesia que deixa anar el prestigi de l'aristocràcia. Aquest és l'esnobisme de Marcel Proust, que recullen, a ca nostra, els dos germans Villalonga: per fer una mà de duquessa són precisos no sé quantes generacions i *se heredan, no se ganen, elegancia y blason*, que deia Manuel Machado, etc.

Aquest és, igualment, l'esnobisme de don Joaquim Maria Bover i de Rosselló, que té bon esment de treure llustre al llinatge matern, sempre que pot, i quan no pot i tot. Així quan inventa --segons va de nunciar don Gabriel Llabrés i Quintana-- un poeta del segle XIV, de nom Lorongò (*sic*) Rosselló, del qual el fantasiós erudit en dóna una notícia descaradament puntual: diu que era fill del famós Ferrer (Ferrarío) Rosselló i Tornamira i de Catalina Cabrit i Agremunt, que era germà de Saura Rosselló, dona de l'infant Sanç de Mallorca, fill del príncep Ferran i net del rei Jaume II. Tot això pot estar molt bé i, en efecte, un dels dos fills naturals de l'infant Ferran, príncep de Mores, es va casar amb una filla del cavaller Ferrer de Rosselló. Lo que ja és més poc creguedor és que uns versos que dóna d'aquest poeta --composats per raó del casament d'una tia seva, Blanca Rosselló i Tornamira, amb el comte Bernat Folc de Cardona-- siguin del segle XIV i no del XIX i escrits pel propi Bover! No acab de veure clar que en el segle XIV (Bover data el casament que va motivar el poema exactament a l'any 1326) un poeta escrivís --tan prop encara la bona tradició trobadoresca-- en un metre que justament, començarien a usar els nostres poetes amb regularitat a partir del segle XVI, i que no ho fes en el decasíl·lab que solia usar Ausias March i tots els grans poetes catalans d'aquell temps. Però, a més, paraules com "notbilia" (*sic*), "adornatje", "jentilesos" (adjectiu, per "gentils") i "adornesos" (per "adornats") --per no esmentar sinó les més notables-- no crec que siguin paraules del segle XIV ni, tret de "noblia", de cap temps. Per acabar, al darrer vers dels que transcriu parla de "barras e sanch del Rey d'Aragó". Les barres i la sang vénen a esser la mateixa cosa, a l'escut dels reis aragonesos, i un cavaller del segle XIV havia de saber que les barres vermelles --o de gules, en heràldica--, o la

sang, s'inscriu, en aquell blasó, sobre fons d'or. I encara: no sé qui és aquest comte Bernat Folc de Cardona que el 1326 es casa amb Blanca Rosselló. Consultes que he fetes donen com a resultat que el primer comte de Cardona és Hug, que es mor el 1400, i l'únic Bernat que trob, per aquelles saons, és Bernat Amat, senyor de Torà, que es mor cap al 1310 i que és casat, a més, amb una senyora de ca'n Pinós. Això trec de la genealogia dels Cardona establerta a la G. E. C. per Armand de Fluvià, i persones competentes i de tota fiança em confirmen que Armand de Fluvià és un excel·lent genealogista.

Tota aquesta insistència sobre el famós Lorongo Rosselló i Cabrit és perquè vegeu fins a quin punt l'esnobisme i el desenfreïment romàntic poden arribar a embullar de bon de veres la nostra història política, social i cultural. Això no vol dir que no existís un fill del cavaller Ferrer de Rosselló, de nom Llorenç (¿d'on degué treure En Bover aquell Lorongo?), germà de Na Saura, dons, en efecte, de Sanç de Mallorca, etc. En Ramon Rosselló i Vaquer ens en dóna notícia més documentada. I justament, de la notícia que dóna d'aquests Rossellons mallorquins, en treim per conseqüència que no n'hi havia un pam de net des de molt antic. Perquè a començaments del segle XVII ja eren tants els qui es deien descendents del cavaller Ferrer de Rosselló, que els Jurats del Regne varen haver de suplicar al virrei que: "se servesca manar que no se don franquesa de Rosselló a algú sinó an els qui ha declarat sa Majestat".

L'interès per tenir-se per descendent d'En Ferrer de Rosselló no era, però, poètic, en aquelles circumstàncies: és que, com a descendents de la casa reial, tenien privilegis i franqueses que altrament no haurien tengut. Es a dir, que l'esnobisme pot tenir, també, una motivació ben positiva i material. Contaré un cas. Una senyoreta ciutadana, de bona casa, però virada; vull dir, filla d'un aristòcrata, però de mare burgesa; aquesta al·lota, dic, festejava un noble ciutadellenc que ho era pels quatre costats; però era el segon de la casa, no era l'hereu, i tothom estava ben d'acord amb aquell matrimoni. Vat aquí, justament, que l'hereu es mata en un accident d'automòbil i el segon, automàticament, passa a esser l'hereu. Bon desastre! Si ara el matrimoni de l'aristòcrata pur i la virada es duia a terme, els fills que tenguessin no podrien esser cavallers de Malta, per allò de la noblesa dels quatre o dels vuit llinatges: així que arribassin al quart, ja apareixia la sang plebea. Doncs bé, es va desfer el matrimoni i el jove va anar a cercar sang ben blava per un altre costat. Això passava fa quinze o vint anys. (Ah! No me'n recordava de dir que el noble ciutadellenc era i és encara ara, supòs, molt ric).

El príncep de Lampedusa, a la seva novel·la "*Il gattopardo*", ens conta que quan es concerta el matrimoni del nebot del príncep de Salina amb la filla del batle garibaldí, aquest, a la visita que fan ell i la seva dona als prínceps, després de fer relació de les seves riqueses, intenta fer avinent una suposada dignitat aristocràtica per part de la família de la seva dona, discurs que el príncep interromp i dóna per escoltat, amb paternal i aristocràtic desdeny. Quan el matrimoni de la senyora Ignàsia Rosselló amb el pubil i únic individu de ca N'Olesa que, a finals del segle XVIII, quedava de la il·lustre família i suposava, per tant, la sola possibilitat de perpetuar la casa, va esser consentit pel rei, suplint així la manca d'autorització paterna, els Rossellons s'apressaren a provar la noblesa del seu llinatge i varen obtenir sentència favorable, en el sentit que dona Ignàsia Rosselló era descendent del famós Ferrer de Rosselló, com a descendent de Pere Rosselló, que, el 1528, havia obtingut de l'emperador Carles V el mateix reconeixement. Però ja hem vist que ningú no va creure en tals pergamins, i és que la consciència popular no es capgira fàcilment, per moltes proves i documents que es treguin a col·lació.

La quantitat de versos pamfletaris que l'afer va originar és notable, i només té comparació amb la que va desfermar l'abolició o la reinstauració del tribunal del Sant Ofici, a conseqüència dels avatars polítics d'aquells, si fa no fa, mateixos temps. En Bover en copia deu, de diversa llargària, a les seves Miscel·lànies; tots són en mallorquí planer --massa i tot, de vegades, com veurem--, llevat de dos, que són en castellà: el número 3, que comença "*Que Soler fue carcelero / en Mallorca es bien sabido...*", i el número 4, que du per títol "*Pasquín fijado por las esquinas de esta Ciudad el día 22 Abril de 1808*", i comença: "*Del Regente y Monserrate / la soberbia feneció...*"

De tot aquest aplec, reunit sota el títol comú de "*Poesías de las revoluciones de Solér, denigrando sus amigos y parientes. 1809*", potser val la pena de reproduir l'única que és atribuïda a un autor conegut. Es la que du el número 7, titulada "*Armas d'En Rosselló*" i al peu posa, entre parèntesis: "De Don Juan Salas". Aquest senyor Joan Salas i Cotoner és, segons En Bover, l'autor d'una tragèdia que, pel tema i l'època, suposam de tall neoclàssic, "*Marc Antoni*", d'un poema en 125 octaves, en castellà, "*Los juegos de los niños*" --que no sé de què devia anar-- i d'un volum de poesies líriques "en nuestro idioma", que En Bover va regalar al marquès de la Romana i qui sap ara on deuen esser; diu En Bover que a la portada del volum on eren aplegades i copiades de lletra del mateix Salas hi havia aquests versos:

*Poesies mallorquines,
escrites per Joan Salas,
que ha acaladas sas alas
quant ha vist qu'eran ruïnes.*

Els versos contra els Rossellons que suara he esmentat són dues dècimes i fan així:

1. *Per morrió tens s'embut,
es grifó tens per pistola,
espasa, sa cantimplora,
roda des vall per escut;
per cartutxera, es cuixal
(no trobes que no va mal?).
Po'-hi sa bóta per tambor
i sa vela per bandera,
i tens sa noblesa entera
de Casa de .Rosselló.*
2. *Si es trofeos no són massa,
po'-hi sa ploma per fusell
i la forca per castell;
per espoleta, sa tassa,
i s'estirapeu que faça
per sa banda i es galons,
i dos flascos per canons,
es fogó serà es murter
i tens armat cavaller
la Casa de Rossellons.*

La composició no és d'allò d'allò, i per ventura don Joan Salas tenia raó d'acalar les ales en vistes a la roïndat de les seves poesies. Però, tot i tan malgirbades, tenen l'interès de donar-nos per dues vegades la forma vulgaríssima "poy" (que jo transcriu "po'-hi") equivalent a "posa-hi", cosa que demostra, una vegada més, que no ens podem fiar del llenguatge escrit, sobretot en aquest temps de de cadència cultural, per establir amb coherència les solucions de la diatràtica. Els senyors feien en la seva pròpia llengua, popularisme de baixa qualitat, com, en castellà, feien cultisme extremat perquè, essent el castellà, per ells, una llengua externa, no sabien fer altra cosa més que literatura purament llibresca.

Calvià

i la comarca de Ponent

1 3 3 2

-- Per defensa de la costa d'Andratx hi havia aquests cavalls armats: Bernat Buadella, Bartomeu Perelló, Maimó Peris, Simó Ses Es- gleyes, Berenguer Oller, Jaume Peretó i Guillem de Banyeres.

(ARM Guiatges 1 f. 32)

1 3 3 5

Novembre.- Joan Cotlliure, ciutadà, demana a Joan Basset, bat- le de Sa Palomera, 95 sous que resten a pagar d'aquells porcs i trut- ges que li va vendre.

(ARM Guiatges 1 f. 59v)

1 3 3 6

Març.- Se notifica als guardians del port de Mallorca que no posin impediment a Joan Andreu de Marsella per treure de Mallorca 20 costals de pega.

(Id. f. 81)

1 3 3 7

Febrer.- Altra llicència a Pere Albert de Montpeller per treu- re de Mallorca 34 esportes de pega per portar-les a Marsella o a Ai- glesmortes.

Item Esteve de Basers, patró de coca, per treure 45 pans de pega.

Item, moltes altres diverses llicències per treure pega.

(ARM Guiatges 1 f. 135v i següents)

1 3 4 9

Octubre.- Es paguen les despeses del llaüt que el guardià del port de Ciutat ha tramès a la Porrassa "per fer venir la gent de les exanges per armar les galeres".

(ADM Dades i Rebudes 1348-49 f. 44v)

1445

8 gener.- El rei escriu al governador de Mallorca dient que ha sabut que en temps que la galera del noble Hug de Cardona vengué a Mallorca, el patró, entre altres danys ocasionats, féu matar 300 ovelles de missèr Joan de Copons (tenia possessions en els termes de Calvià i Andratx) per proveir la galera de carn. Farà les passes adjunts per aclarir aquest fet, i de moment, com que es diu que la galera és en terra, serà "detinguda en seqüestre e emparada".

(ACA Cancelleria reg. 2.728 f. 99)

1501

12 maig.- Gaspar Moner, Marc Barceló d'Andratx tenen qüestions amb N'Ensenyat i Bernat Jover, per raó d'unes aigües que surten de les seves terres.

(ARM LC 237 f. 84v)

13 juliol.- El lloctinent general escriu al batle i jurats d'Andratx notificant que ja que el magnífic Joan Fortunyó, donzell, capità d'aquesta zona, ocupa també el càrrec de veguer de Ciutat, ha nomenat capità el seu nebot Macià Joan de Ruesta, donzell, per la defensa de la costa, davant la notícia que el turc ve amb 11 fustes i 3 galeres.

(ARM LC 237 f. 116v)

1508

Maig.- Perot Sitges, lloctinent del batle de Calvià, Joan Vicens i Antoni Torrens firmen un debitori de 7 lliures i 16 sous als jurats de Ciutat, per preu de 6 quarteres de blat.

-- De la semblant manera Nicolau Perpinyà, un dels jurats d'Andratx, firma debitori de 60 lliures i 9 sous, preu de 46 quarteres i 3 barcelles de blat de Sicília.

(ARM EU 25 f. 359 i 364)

1526

24 agost.- Des del bisbat es concedeix llicència a fra Gonçalbo Ferrando (o Ferrandiz) de la Mercè, per regir i tenir cura d'ànimes de l'església de Calvià, per un any.

-- Semblant llicència al mateix frare, els anys 1527 i 1528.

(ADM Colacions 1526-1528)

Ramon Rosselló Vaquer

NOTA.- Amb aquesta tramesa acabam el material que ens ha enviat fins ara En Ramon Rosselló, i que supera lo calculat al principi. Seria interessant que l'Ajuntament de Calvià s'animàs a publicar-lo en un volum, com també a patrocinar la seva continuació.

" V O R A M A R " : Bolletí informatiu del Club Artístic -
Deportiu (CADE) de Peguera (Mallorca)

Nº 66 - 67. Abril - Maig 1979.

Director: Pere Orpí Ferrer.

Depòsit Legal: P. M. 450 - 1974.

Edició realitzada a l'Associació de Veïns de Peguera.

I N D E X :

	Pàg.
Primera pàgina	1
Peguera ayer y hoy	2
Elecciones del 3 de abril	3
Present i futur dels Premis Calvià	4
Bri de polsim	6
Primeros pasos de un Ayuntamiento democrático	7
IX Trobada de Premsa Forana	9
Conversa amb Miquel Angel Riera	10
Els lectors opinen	13
El procés preautonòmic balear	14
Parròquia: canvi de rector	15
Poesia	16
Classes socials i llenguatge	18
Calvià i la comarca de Ponent	22
Index	24

COL.LABOREN EN AQUEST NUMERO:

Pedro Calvo	Josep Noguerol
Adolf Colomar	Pere Orpí
Aina Gayà	Ramon Rosselló
Toni Nadal	Jaume Vidal

PROTECTORS DE "VORA MAR:

HOTEL VILLAMIL	HOTEL BELLA COLINA
MINI-GOLF PEGUERA	BARTOMEU GAYA
FAMILIA JORDANA	APARTAMENTS ARIANY
HOTEL CALA FORNELLS	ESTANC Nº 1
HOSTAL FLOR LOS ALMENDROS	BANC DE CREDIT BALEAR
PANADERIA COLOMAR	HOTEL VILLA REAL (Camp de Mar)
CAIXA D'ESTALVIS	PERLAS MAJORICA (Peguera)
HOSTAL PORCEL	NICOLAU MORELL COTONER
SUPERMERCAT OASIS	MELCION BOSCH HOMAR
ULTRAMARINOS LOBA	HOSTAL EUCALIPTO
SEBASTIA TORRENS ESTEVE	HOTEL NILO
JOAN SALOM SIMO	HOTEL SUNNA
JOAN ESTEVA MIR	

Domicili Social del CADE: Carretera d'Andratx s/n PEGUERA (Mallorca)

NOTA: Els articles apareguts en aquest número, expressen únicament l'opinió dels seus autors.

PORTADA: Original d'En Lleonard Muntaner.